



SPİRİTÜEL TURİZM KÖYÜ MODELİ: ERDEK

Özlem AYDOĞDU ATASOY<sup>1</sup> 

ÖZET

*Turizm, insanların daimi olarak ikamet ettiği yerin dışına sürekli kalışa dönüşmemek ve gelir getirici herhangi bir çabada bulunmamak kaydıyla temelde dinlenme, eğlenme, gezme, görme, tanıma gibi amaçlarla yapılan faaliyetleri kapsayan olay ve ilişkiler bütünü olarak tanımlanabilir. Zaman içerisinde sürekli gelişen, değişen, dönüşen bilgi ve teknolojiler sayesinde artık neredeyse küresel bir köy haline gelen dünyadaki turizm türlerine her geçen gün yenileri eklenmektedir. Aslında en eski turizm türlerinden biri sayılabilecek olmakla birlikte anlam itibariyle tam olarak anlaşılamayan, ülkeden ülkeye bile farklı uygulamaları olan spiritüel turizm de bu turizm türlerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Kelime anlamı “maddeyle ilgisi olmayan, manevi olan” anlamına gelen spiritüel kelimesinin ağırlıklı olarak maneviyatı çağrıştırdığı söylenebilir. Daha çok din ve inanç ile bağdaştırılan kavramın anlamı literatürde son yıllarda farklılaşarak kişinin kendi özünü/maneviyatını bulma arayışı olarak yer almaya başlamıştır. Bu haliyle spiritüel turizm de kişinin kendini bulmak üzere çıktığı seyahatler olarak tanımlanabilir. Spiritüel turizm denildiğinde ilk akla gelen ülkeler Hindistan, Nepal, Peru ve Bali olsa da ülkemiz coğrafyasının bu turizm çeşidi için gerekli niteliklere sahip olduğu düşünülmektedir. Özellikle Çanakkale, Mardin, Hatay, Ağrı, Urfa, Kapadokya Bölgesi gibi destinasyonlar spiritüel turizm yapılabilmesi için en elverişli destinasyonlar olarak kabul edilebilir. Balıkesir/Erdek ilçesinin de bu turizm türü için oldukça uygun olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda yapılan çalışmanın amacı öncelikle spiritüel turizm kavramına değişik bir bakış açısı kazandırarak Erdek’te aslında var olduğu düşünülen ancak ortaya çıkarılmamış/çıkarılmamış olan spiritüel turizm potansiyelini ortaya koymak üzere bir model önermektir. Yapılan literatür çalışması ve alan araştırması sonrasında Erdek ilçesinin spiritüel turizm yapılabilmesi için uygun bir destinasyon olduğu tespit edilmiştir.*

**Anahtar Kelimeler:** Turizm, Spiritüel, Spiritüel turizm, Erdek, Balıkesir.

<sup>1</sup> Öğr. Gör., Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi, Erdek Meslek Yüksekokulu, Otel Lokanta ve İkram Hizmetleri, Bölümü, [oatasoy@bandirma.edu.tr](mailto:oatasoy@bandirma.edu.tr)



**SPIRITUAL TOURISM VILLAGE MODEL: ERDEK**

**ABSTRACT**

*Tourism is defined as the whole of events and relations that cover activities for the purposes of resting, having fun, traveling, seeing, getting to know, provided that it does not turn into a permanent stay outside the place of permanent residence of people and does not make any income-generating efforts. Thanks to information and technologies that are constantly developing, changing and transforming over time, new types of tourism are added to the world's tourism types, which have now become almost a global village. In fact, although it can be considered as one of the oldest types of tourism, spiritual tourism, which cannot be fully understood in terms of meaning and has different applications even from country to country, is also one of these types of tourism. The word can mean that it evokes spirituality, meaning "the non-material, the spiritual." The meaning of the concept, which is mostly associated with religion and belief, has become different in the literature in recent years and has begun to take place as a search for one's own essence / spirituality. In this way, spiritual tourism can be defined as the travels that a person takes to find himself. Although India, Nepal, Peru and Bali are the first countries that come to mind when spiritual tourism is mentioned, it is thought that the geography of our country has the necessary qualifications for this type of tourism. Especially destinations such as Çanakkale, Mardin, Hatay, Ağrı, Urfa, Cappadocia Region can be considered as the most suitable destinations for spiritual tourism. Balıkesir/Erdek district is also considered to be quite suitable for this type of tourism. In this context, the aim of the study is to first give a different perspective to the concept of spiritual tourism and propose a model to reveal the potential of spiritual tourism, which is thought to exist in Erdek district, but has not been discovered. After the literature study and field research, it has been determined that the district of Erdek is suitable for spiritual tourism.*

**Keywords:** *Tourism, Spirituel, Spirituel tourism, Erdek, Balıkesir.*

## 1. GİRİŞ

Dünyada yaşanan her bir büyük felaketin (doğal afet, salgın gibi) ardından felaketin yaşandığı coğrafyadaki insanlar yaşadıkları bu travma sonrası –tabiri caizse- hayatın anlamını yeniden sorgulayarak büyük bir değişim geçirebilirler. İnsanlık başta kendisini ve yaşamını yeni düzene göre uyarlayıp buna göre davranmaya başlar. Günümüzde tüm dünyanın içinden geçtiği salgın süreci de insan yaşamındaki pek çok rutinin değişmesine neden olmuştur. Örneğin daha önce turizm denildiği zaman aklına ilk olarak deniz-kum-güneş gelen insanlar bu süreçle beraber yat, karavan, çadır gibi daha bireyselle dönük farklı turizm türlerine yönelebilirler. Her ne kadar salgın nedeniyle sadece ülkemizde



## Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi

### Social Sciences Research Journal

DOI: 10.38120/banusad.1004426

BANÜSAD, 2021; 4(BCS 21 Özel Sayısı), 20-28

değil tüm dünyada salgından en çok etkilenen iř kollarının başında turizm sektöru gelse de bu süreci insanların lehine olacak şekilde yönetmek yine turizm sektörüne düşmektedir.

Küresel olarak zor günlerden geçtiğimiz bu süreçte bir yandan insanlar facebook, twitter, youtube, instagram gibi kanalları nispeten daha fazla kullanırken diğer yandan da bu teknoloji bağımlılığından uzak durmaya çalışmaktadırlar. Sosyal medyanın gücü sayesinde farkındalıkları her geçen gün artan potansiyel turistlerin tatil anlayışları ve tatilden beklentileri de değişiklik gösterebilmektedir. Spiritüel turizm de aslında hem insanlık tarihi kadar eski hem de son yıllarda trend olan turizm türlerinden birisidir. Artık insanlar popüler tatil destinasyonları yerine ruhsal, bedensel ve zihinsel olarak arınmalarına vesile olacak seyahatleri tercih etmektedirler. Bu tatiller arasında en çok dikkat çekenlerden birisi de spiritüel arınmaya yönelik turlardır (Çetinsaraç).

Bir destinasyonda spiritüel turizm yapılabilmesi için o yerin sıradan olmayan bir takım niteliklere sahip olması beklenmektedir. Bu niteliklere örnek olarak, büyülu bahçeler, ilginç görünüme sahip yapılar, gizemli ormanlar, farklı jeolojik özelliklere sahip doğal unsurlar; kâhinlerin, azizlerin, din adamlarının, vb. doğdukları/yaşadıkları/vefat ettikleri yerler verilebilir.

Spiritüel turizm ile ilgili akademik literatür genellikle seyahat sınıflandırmalarıyla sınırlıdır ve spiritüel yönelimli turizmin nedenleri büyük ölçüde ekonomik, sosyal ve tarihsel yönler göre analiz edilir. Son zamanlarda spiritüel turizme olan ilgideki artışa rağmen bu turizm türünü tam olarak anlamının önemi giderek daha belirgin hale gelmiştir. (Kujawa, 2017: 193) Norman ve Pokorny'e (2017: 201) göre de 2000'lerin başından beri, spiritüel deneyimlerin popülaritesi ve sosyal statüsü hızla arttı ve günümüzde bir sağlık, esenlik uygulaması olarak tanıtılmakta. Ancak buna rağmen, spiritüel turizm, bilimsel literatürde büyük ölçüde belgelenmemiş durumdadır. Yerli yazına bakıldığında spiritüel turizmle ilgili yapılan çalışmaların çok az olduğu görölmektedir. Bunun temel nedeninin bu turizm türünün ölkemizde ne anlama geldiğinin tam olarak anlaşılabilmesi olduğu düşünölmektedir. Çünkü spiritüel turizm denildiği zaman bir yandan ilk akla gelen kavramın din olduğu diğer yandan son dönemde bu turizm türünün sıklıkla wellness, new age, wellbeing, değişim/dönüşüm/deneyim turizmi gibi kavramlarla bir arada kullanıldığı ya da bu kavramlarla karıştırıldığı görölmektedir. Arslan ve Şener'e (2009: 54) göre spiritüel kavramına en fazla benzetilen üç kavram inanç, maneviyat ve dindir. Yabancı yazına bakıldığında ise spiritüel seyahatlerin sadece din/inanç kavramı üzerine vurgulanmasının doğru olmayacağı aksine bu seyahatlerin sadece dini amaçlarla değil kişinin inancına vesile olabilecek herhangi bir yöntemle yapılabileceği vurgulanmaktadır (Vargheese and Varghees, 2012; Hung, 2013; Phukan, Rahman ve Devdutt, 2012).



Dünya üzerinde pek çok ülke sahip olduğu spiritüel unsurlarıyla tanınmakta ve bilinmektedir. Yabancı literatürde belli destinasyonlara yönelik spiritüel değerlerin ele alındığı çalışmalar var olup ülkemizde bu tür bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle çalışmanın konusu daha önemli bir hal almaktadır. Buradan hareketle yapılan bu çalışmanın amacı, dünyada bu denli popüler olan, özellikle Hindistan, Nepal, Bali, Peru gibi ülkeler için geçim kaynağı olan spiritüel turizmin ülkemiz için uygulanabilirliğine bakmaktır. Tüm Türkiye’deki spiritüel turizm potansiyelini araştırmak araştırmamızın sınırlarını aşacağından çalışmamız sadece Balıkesir/Erdek ilçesi ile sınırlı tutulmuştur. Erdek ilçesinin spiritüel turizm yapılabilmesi için uygun bir destinasyon olup olmadığını tespit ederek bir model önermek çalışmamızın temel amacını oluşturmaktadır.

## 2. SPİRİTÜEL, SPİRİTÜEL TURİZM KAVRAMLARI

Spiritüel kelime olarak Fransızca kökenli bir kelime olup, “tinsel”, “ruhsal” gibi anlamlara gelmektedir. Spiritüalizm ise “*ruhçuluk*”, “*öte alemcilik*” demektir. Çetinkaya ve diğerlerine (2007) göre spiritüalizm hayat boyu kazanılan bilgilerin bir sonucudur ve kişinin hayatının gayesini oluşturan ve kişiye anlamlı gelen öğeleri içerir. *Spiritüalist* veya *spiritüel insan* denildiğinde ise ruhunu huzura kavuşturmayı bilen, iç dünyasında kendisi ile barışık olmayı seçen ve düşünce biçiminde pozitifliği benimsemiş kişiler anlaşılmaktadır (Milliyet Gazetesi).

Spiritüalizm denildiğinde ilk akla gelen olgu din olsa da bu kavram günümüzde dini inançların ötesinde daha kapsamlı bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır (Yılmaz ve Okyay, 2009:41). Arslan ve Şener’e (2009) göre *güven, umut, sevgi, doğruluk, hayatın anlam ve amacını bulma ihtiyacı, ilişkiler, bağışlayıcılık, yaratıcılık, tecrübeye ulaşılmasını sağlayabilme, duygusal hisler için gereksinim (huzur, rahatlık), konuşma gereksinimi, teselli, ritüeller, dua etme ve ibadetler* spiritüel gereksinimler olarak tanımlanabilir. Spiritüel inanç ve değerler elbette bir din ile bağlantılı olabilir ancak bu tür bağlantı olmayabilir de. Dini inançları olmayan kişilerin de spiritüel boyutları vardır (Dhamani, 2014: 342). Spiritüel gereksinimler tüm insanlar için temeldir. İnsanlar bu gereksinimlerini insan ilişkileri yoluyla ya da tanrıyla ilişki kurarak karşılayabilirler.

Bu açıklamalardan hareketle spiritüel turizm öz bir anlatımla “*yaşam terapisi*” olarak adlandırılabilir. Spiritüel turlar, katılımcıların, meditasyon ve yoga yapmak, inzivayı deneyimleyerek sessizlik içinde kalmak ya da hiç konuşmadan belli bir süre geçirmek gibi ruhsal, bedensel ve zihinsel arınmaya yönelik beklentilerini karşılar. Aslında spiritüel turlar, klasik olanın aksine keşfetmekten keyif alan, sıradan seyahat programlarının dışına çıkmak isteyen, yeni deneyim ve keşiflerden hoşlanan, farklılık arayanlara yönelik olarak düzenlenen programlardan oluşan turlar olarak karşımıza



## Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi

### Social Sciences Research Journal

DOI: 10.38120/banusad.1004426

BANÜSAD, 2021; 4(BCS 21 Özel Sayısı), 20-28

çıkılmaktadır. Ayrıca bu tür turları en çok spiritüel konulara ilgi duyan kişiler tercih etmektedir (Çetinsaraç).

Spiritüel turizmin diğer turizm türlerinden en temel farkı turistin sadece seyahati sürecince değil, hayatı boyunca geçerli olabilecek deneyimler kazanmasını amaçlamasıdır (Özdemir vd., 594: 2018). Başka bir ifadeyle bu turizm türünün amacı, kişiye ruhsal, bedensel ve zihinsel olarak bir arınma yolculuğu yaşatmasıdır (Çetinsaraç). Yıllardır turizmin her hali yazılmış olsa da spiritüel turizmin henüz turizm basınında sıklıkla yer aldığı söylenemez. Spiritüel turizm, içsel yolculuk, kendi dünyamızda keşifler, beyin dalgaları, düşüncenin gücü, koşulsuz sevginin ışığı, mucizeler, nefes, denge gibi kavramları da kapsamaktadır (Atar).

Yapılan kapsamlı alan araştırması sonucunda dünyada spiritüel turizm yapılan destinasyonların, Hindistan, Nepal, Peru, Bali, Vietnam, Mekke, Kudüs, Japonya, İngiltere, Pakistan, Makedonya, Saraybosna Piramitleri, Bhutan, Tibet, Mısır, Meksika, Guatemala, Brezilya (Abadiania), Himalayalar, Prag, Kamboçya, Fransa, Etiyopya, Tayland, Çin, Küba olduğu görülmektedir. Ülkemizde ise özel olarak spiritüel turizm yapılan bir destinasyon bulunmamakta olup sadece bazı konaklama tesisleri spiritüel deneyime yönelik bir takım etkinlikleri programlarına dahil etmekte veya bu işi meslek edinen ve/veya hobi olarak yapan kişiler tarafından belli bir program dahilinde belirlenen bir destinasyona turlar düzenlenmektedir.

### 3. ERDEK HAKKINDA BİLGİLER

Balıkesir ilinin ilçesi olan Erdek, Marmara Bölgesi'nin Marmara Denizi'ne doğru uzanan Kapıdağ Yarımadası'nda Erdek Körfezi'nde yer alır. Türkiye'nin ilk sayfiye yerlerinden birisidir. Balıkesir ilinin en kuzeyinde, Marmara Denizi kıyısında bulunan ilçe, Türkiye'nin en önemli turizm merkezlerinden biridir. Erdek kış mevsimlerinde büyük bir ilçe nüfusuna sahip olmakla birlikte, yaz mevsimlerinde turizmin de etkisiyle nüfus bazı küçük illerin nüfusunu aşar. Erdek, antik kentleri, Açık Hava Müzesi, temiz denizi ve kumsalı ile bir turizm merkezidir (Erdek Belediyesi)

Erdek; Bandırma, Susurluk, Bursa, İstanbul ve Karacabey gibi yerleşimlerin gözde sayfiye mekanlarıdır. Yakınlardaki Kapıdağ'ın ormanlık iç bölgeleri de ilgi çekmekte ve doğa turizmi amacıyla kullanılmaktadır. Kapıdağ'da Selanik göçmeni muhacir Pomakların yaşadığı bakir köyler vardır. Cumhuriyet öncesinde Kapıdağ yöresi Anadolu'da Rum nüfusun en yoğun yaşadığı yerlerin başlıcalarındandır. Erdek'in 10-12 km dışında bulunan ve büyük medeniyetin yaşadığı Kyzikos (Kizikos) kentinde ilk yaşayanların Dolion'lar oldukları ve şehrin kurucusunun da Kral Kyzikos olduğu bilinmektedir. Kyzikos'dan geri kalan ve bilinen tarihi mimari zenginlikler şöyle sıralanabilir:



Hadrianus tapınağı, Kyzikos Amfitiyatrosu, Altıköşe kuleler, Bouleuterion, Bergama Kraliçesi Apoolonis'in adına oğulları tarafından yaptırılan tapınak, Kirazlı Yayla Manastırı. 1959 yılından bu yana Türkiye'de Turizm hareketlerinin öncülüğünü yapan Erdek, sahilleri ve kumsalı ile Türkiye'nin en güzel plajlarından birine sahiptir. 12 km. uzunluğundaki sahil şeridinde turistik otel, motel ve dinlenme tesisleri mevcuttur (<https://tr.wikipedia.org/wiki/Erdek>) Erdek ilçesinin Alaettin, Aşağıyapıcı, Atatürk, Balıklı, Ballıpınar, Belkıs, Çakıl, Çayağzı, Çeltikçi, Doğanlar, Halitpaşa, Hamamlı, Harmanlı, İlhan, Karşıyaka, Kestanelik, Narlı, Ocaklar, Ormanlı, Paşalimanı, Poyrazlı, Sahil, Tatlısu, Turan, Tuzla, Yalı, Yukarıyapıcı ve Zeytinli olmak üzere 28 mahallesi bulunmaktadır (<https://www.nufusune.com/erdek-mahalleleri-koyleri-balikesir>).

#### **4. ERDEK'TE SPİRİTÜEL TURİZM YAPILMASINA UYGUN OLAN YERLER**

Erdek ilçesinin başta Ocaklar, Narlı, Turan, Ormanlı, Ballıpınar, İlhan olmak üzere kıyı şeridinde olan pek çok mahallesinin spiritüel turizm yapılabilmesine imkan veren tesislerin inşa edilmesine elverişli olduğu düşünülmektedir. Ayrıca eski yerleşim yerlerinden ve tarihte büyük bir öneme sahip olan Kyzikos Antik Kenti ile Kirazlı Manastırı'nın da spiritüel turlar için anlamlı yerler olduğu düşünülmektedir. Aşağıda bu iki tarihi mekanla ilgili bilgiler verilmiştir:

Kyzikos Antik Kenti ve Hadrianus Tapınağı, Bandırma'dan Erdek'e gelirken Düzler Mahallesinde bulunmaktadır. Düzler Mahallesinin sağ tarafındaki zeytin bahçelerinin olduğu geniş sit alanında Kyzikos Antik Kenti ve Hadrianus Tapınağının kalıntıları bulunmaktadır (Erdek Kaymakamlığı). Antik kentin dokusuna zarar verilmeden bu alan spiritüel turizm yapılabilmesi için uygun hale getirilebilir.

Kirazlı Manastırı, Kapıdağ Yarımadası'nın kuzeydoğu sahiline yakın bir yerde Yukarıyapıcı ile Ballıpınar (Kocaburgaz) köyleri arasında bir yükseklikte, Ballıpınar köyünün altı kilometre batısında yer almaktadır (Erdek Kaymakamlığı). Antik dönemde Didumus Dağı olarak bilinen dağın eteğinde manastır, kilise ve yapı gruplarından oluşan bir komplekstir. Duvar tekniğine göre; 19.yy'da (1800'lü yıllar) Rumların kullandığı bir dini anıt yapı olduğu anlaşılmaktadır. Mevcut temellerden ve duvar kalıntılarından bodrum üzerine 2 katlı olduğu görülmektedir. Bugün mevcut olan kilisenin, güney duvarı ile absis duvarının bir kısmı ayakta ve yüzeyde bulunmaktadır. Ormanlı Köyü Manastır Kalıntısı, Ballıpınar Köyü Kilise Kalıntısı, Karşıyaka Beldesi Kilise Kalıntıları da bulunmaktadır (Erdek Belediyesi). Manastır ve çevresinin aslına uygun şekilde restore edildiği takdirde spiritüel turların düzenlenmesi için çok uygun bir konumda olduğu söylenebilir.

Yine aynı bölgede yer alan Apostol (Çifte Oluk) ve Zeytinli Ada (Zeytin Adası) da spiritüel deneyim yaşama amaçlı gezilerin yapılabileceği özel alanlar olarak sayılabilir.



Erdek'te yapılması önerilen spiritüel turizm tesisi "Turizm Tesislerinin Belgelendirilmesine ve Niteliklerine İlişkin Yönetmelik" in 21. Maddesinde yer alan "Tatil Köyleri" (Kültür ve Turizm Bakanlığı) başlığına uygun olarak inşa edilebileceği gibi konukların isteğine uygun olarak çeşitli oda tiplerinin (bungalov, çadır, ahşap ev, ağaç ev, apart, karavan vb.) bir arada bulunduğu şekilde de düzenlenebilir.

## 5. SPİRİTÜEL TURİZM KAPSAMINDAKİ AKTİVİTELER, FAALİYETLER VE ETKİNLİKLER

"İyi yaşam", "kendini keşfetme", "özünü bulma", "iç huzura kavuşma" gibi prensiplerle ilişkilendirilen spiritüel turizm kapsamında yapılabilecek uygulamalar çok çeşitli olup bu uygulamalardan bazıları aşağıda sıralanmıştır. Uygulamalar, ilgili konaklama tesisi tarafından 7, 14, 21 veya 30 günlük periyotlar halinde ve belli bir program dahilinde konuklara sunulabilir. Uygulamaların o işin uzmanları/eğitmenleri tarafından verilmesi önem arz etmektedir.

Yoga ve türleri, Nefes egzersizleri, Meditasyon, Doğa yürüyüşü, Doğada resim-müzik, Doğada piknik, Kahkaha terapisi, Pilates, Masal saati (gece uykuya geçişten önce), Ozon terapisi, Detox kampı, Grafiti – duvar boyama, Reiki, Okuma saati, Bahçe ekimi-dikimi-bakımı-sulaması-ürün toplaması, Mandala, Çiçek dikimi, Bitki çayı saati, Makrome örme, Kil çalışması, Seramik atölyesi, Teraryum yapma, Stretching, Doğru beslenme, Stres yönetimi, Öfke kontrolü, Ayurveda (geleneksel hindu tıp sistemi), Bulmaca çözme saati, Sudoku, Şifa çalışmaları, Theta healing (teta şifası), Çamur banyosu, Şifalı otlar, Şifalı taşlar (takı yapma), Hamam, Aromatik cilt bakımı, Spa, Masaj, Bioenerji, Hipnoz, Bilinçli farkındalık eğitimi, At biniciliği, Tasavvuf müziği dinletisi, Sema gösterileri, Semah gösterileri, Ebru yapımı, Türk kahvesi saati, Sıra gecesi, Basit müzik aleti yapımı (sipsi, ney, mey, kaval gibi), Şamanizm, Astroloji, Ahşap boyama, Kukla yapımı ve gösterimi, Drama, Dans, Mantra müziği, vb. yapılabilecek uygulamalara örnek olarak gösterilebilir.

## 6. SONUÇ

Her alanda olduğu turizmdeki yenilikler ve eğilimlerin her geçen gün büyük bir hızla değişmesinin de etkisiyle artık kişiselleştirilmiş yani kişiye özel tatil turları/rotaları turistlere cazip gelmektedir. Spiritüalizm aslında çok eski bir kavram olmakla birlikte turizm literatürü için yeni bir kavram olarak sayılabilir. Kişinin kendisini keşfetmesini, özüne dönmesini ve iç huzura kavuşmasını amaçlayan bu turizm türü turistler tarafından her geçen gün daha fazla ilgi çekmektedir. Özellikle dünya olarak içinden geçilen bu zorlu süreçte insanlar yaşadıkları psikolojik sorunlardan, zorluklardan, olaylardan dolayı hem *zihin* hem *beden* hem de *ruh* olarak yorgun oldukları için bunlarla başa



## Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi

### Social Sciences Research Journal

DOI: 10.38120/banusad.1004426

BANÜSAD, 2021; 4(BCS 21 Özel Sayısı), 20-28

çıkabilmek amacıyla farklı arayışlara yönelmektedirler. Bu üçlüyü dengede tutabilmek için maneviyatımızı geliştirebilmek / değiştirebilmek / dönüştürebilmek adına spiritüel turizmin bizlere sunduğu imkanlara, dolayısıyla bu tür tesislere daha fazla ihtiyaç olduğu açıktır.

Balıkesir ilinin önemli turizm destinasyonlarından birisi olan Erdek ilçesi de gerek coğrafik durum gerek jeolojik yapı gerekse doğal unsurlarıyla spiritüel turizm yapılabilmesi için gereken niteliklerin (hava, su, deniz, güneş, dağ, orman, iklim özellikleri, doğal güzellikler, bitki örtüsü, boş arazi, ulaşım, alt yapı gibi) hepsine fazlası ile sahip durumdadır. İlçede turistlere spiritüel deneyimler yaşatacak olan tesislerin inşa edilip faaliyete geçirilerek -özellikle sosyal medyada- yoğun olarak yapılan reklam-tanımlarla ilçedeki turizm hareketliliğini artıracığı düşünülmektedir. Bu konuda öncelikle turizm yatırımcılarına büyük görevler düşmektedir. Ayrıca akademisyenler, araştırmacılar, uzmanlar tarafından bu konu üzerine yapılacak olan her bir çalışma spiritüel turizm ve Erdek ile ilgili farkındalığı artıracaktır.

#### KAYNAKÇA

Atar, N. (2016) “Spiritüel Turizmin Dayanılmaz Cazibesi”, <https://turizmhaberleri.com/2016/11/21/nilgun-atar-yazdi-spirituel-turizmin-dayanilmaz-cazibesi/#.YTpUcY4zbIV> (02.08.2021)

Arslan, H. ve Şener, D.K. (2009) “Stigma, Spiritüel ve Konfor Kavramlarının Meleis'in Kavram Geliştirme Sürecine Göre İrdelenmesi”, Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi, Cilt:2, Sayı:1, 51-58.

Çetinkaya, B., Altundağ, S. ve Azak, A. (2007) “Spiritüel Bakım ve Hemşirelik”, Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 8(1), 47-50.

Çetinsaraç, D. (2015) “Spiritüel Turlar”, <https://www.pozitifdergisi.com/gezi/spirituel-turlar.html> (15.08.2021)

Dhamani K.A. (2014) “Spirituality and Nursing: An Ismaili Perspective on Holistic Nursing Care”, Journal of Holistic Nursing, December; 32(4): 341-346.

Erdek Belediyesi (2021) <https://www.erdek-bld.gov.tr/kultur-turizm/erdek> (04.09.2021)

Erdek Kaymakamlığı (2021) <http://www.erdek.gov.tr/> (04.09.2021)

<https://www.nufusune.com/erdek-mahalleleri-koyleri-balikesir> (12.09.2021)

Kujawa J. (2017) “Spiritual Tourism as a Quest”, Tourism Management Perspectives, 24, 193-200.





## Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi

### Social Sciences Research Journal

**DOI:** 10.38120/banusad.1004426

BANÜSAD, 2021; 4(BCS 21 Özel Sayısı), 20-28

Kültür ve Turizm Bakanlığı (2021) <https://teftis.ktb.gov.tr/TR-264159/turizm-tesislerinin-belgelendirilmesine-ve-niteliklerin-.html> (15.09.2021)

Milliyet Gazetesi (2021) <https://www.milliyet.com.tr/egitim/spirituel-ne-demek-spiritualizm-ve-spirituel-hayat-nedir-6420912> (16.08.2021)

Norman A. ve Pokorny J.J. (2017) “Meditation Retreats: Spiritual Tourism Well-Being Interventions”, *Tourism Management Perspectives*, 24, 201–207.

Özdemir M.A., Acar A. ve Dinçer F.İ. (2018) “Dünden Bugüne Spiritüel Turizm”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt: 11, Sayı: 58, 594-604.

Phukan, H., Rahman, Z. ve Devdutt, P. (2012) “Emergence of Spiritual Tourism in India”, *International Journal of Marketing and Technology*, 2(4), 300-317.

Tran-Tuan, H. (2015). “Nature as impression for Dao: A theory of spiritual tourism development in Da-Nang-Viet-Nam”, Retrieved from the University of Minnesota Digital Conservancy, <https://hdl.handle.net/11299/175497>.

Vargheese, A. J.S. ve Varghees, P.S. (2012). “Dimensions of Spiritual Tourism in Tuiticorin District of Tamil Nadu in India-A Critical Analysis”, *Business Intelligence Journal*, 245-251.

Vikipedi Özgür Ansiklopedi (2021) “Erdek”, <https://tr.wikipedia.org/wiki/Erdek> (23.08.2021)

Yılmaz, M. ve Okyay, N. (2009) “Hemşirelerin Maneviyat ve Manevi Bakıma İlişkin Görüşleri”, *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 3: 41-52.